

Emma Johansson, 08-677 25 05
emma.johansson@energiforetagen.se

Till justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Remissvar Energiföretagen Sverige – SOU 2021:25 Struktur för ökad motståndskraft (Ju2021/00971)

Energiföretagen Sverige ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Energibranschen investerar omkring 30–35 miljarder kronor årligen. Med rätt förutsättningar kan vi fortsätta trygga energileveranserna till hushåll, företag och samhälle - varje sekund, året om - samtidigt som vi driver på den förändring som möjliggör framtidens energisystem. Vårt mål är att; utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Övergripande synpunkter

Den pågående pandemin har tydligt visat på brister i svensk samhällsberedskap. I avseende till trygg energiförsörjningen, där samhället är i behov av långsiktighet och kontinuerlig leverans, bör beredskapsplaneringen inriktas mot hållbara och på sikt bestående lösningar – inte minst med hänseende till resurstillsättning, tidsplanering och även avseende finansiering för energisektorn.

Föreningen har i andra sammanhang framfört att uppbyggnaden av ett nytt civilt försvar kommer att bli mycket kostsam för energibolagen både i form av resurser och tid. Det är därför angeläget att det uppdrag som utredningen föreslår ska ges till MSB, att sammanställa de föreliggande resursbehoven, också verkställs i samråd med sektorn – och inte bara med de sektorsansvariga myndigheterna. Kompetens och behov av både resurser och sårbarheter som kan påverka beredskapen finns inom energisektorn. Det är därför inte självklart att en sektorsmyndighet själva förfogar över de nödvändiga kunskaperna inom ett visst område. Här behövs en tydligare samverkan emellan berörda parter.

Summering av synpunkterna:

- Sektorsindelningen är ett välkommet steg i rätt riktning och bedöms vara ändamålsenlig.
- Vi välkomnar att även Energimarknadsinspektionen blir beredskapsmyndighet inom energisektorn.
- Vi förväntar oss tydligare gränssnitt och förbättringar i samordningen mellan sektorsmyndigheterna genom den föreslagna strukturen.
- Uppgifter, roller, ansvar och samordningen mellan de statliga myndigheterna och kommunerna behöver renodlas och tydliggöras.

- Vi önskar se kraftfulla satsningar på robust beredskap inom energiförsörjning och kommunikationer med tydlig tidsram för att vidta åtgärder i rätt prioriteringsordning.
- Uppdelning av civilområden föranleder till att koppling till lokalt operativ planering såsom elsamverkan och även på kommunal nivå hos kommunala energibolag behöver tydliggöras särskilt.
- Geografisk placering av civilområden matchar inte heller elsamverkansområdena. Energiföretagen ser problem med överlapp och planering där energibolag verkar i flera områden. Hur samverkan ska gå till mellan beredskapssektorerna och de civila områdena bör förtydligas. Viktigt medskick är att civilområdena organiseras på ett sätt som inte leder till dubbelarbete med tanke på den övriga statliga och kommunala organisationen.
- Hur samverkan kring cybersäkerhet utvecklas och nyttan maximeras är ett viktigt utvecklingsområde som vi önskar se betydande satsningar på.
- Energisektorn har behov av löpande samverkan och kontinuitetssäkring under ordnade former i utveckling av civilt försvar med en klar tidslinje för planering när saker bör ske och i vilken ordning.

Förslagets påverkan på ett företag i energisektorn

Tio beredskapssektorer

Energibranschen har generellt upplevt ett behov av ökad samordning mellan myndigheter i planeringen kopplat till beredskapsfrågor då ett energibolag med flera energitjänster och kommunikationstjänster förhåller sig till ett stort antal myndigheter.

Den starkaste planeringsförutsättningen för sektorns aktörer är generellt sett myndigheterna inom sektor/sektorerna. Detta präglar därför även den operativa hanteringen. Energiförsörjning föreslås bli en av 10 beredskapssektorer med Energimyndigheten som sektorsansvarig myndighet. Även Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen ska ingå i sektorn.

Elektroniska kommunikationer och post blir också en beredskapssektor och föreslås få PTS som sektorsmyndighet. Även MSB, SvK och Trafikverket ingår i sektorn. Indirekt har vi beroenden till ytterligare sektorer, där de främsta bedöms vara Transporter, Livsmedelsförsörjning och dricksvatten samt Finansiella tjänster.

Sektorsindelningen är ett välkommet steg i rätt riktning och bedöms vara ändamålsenlig. Vi välkomnar att även Energimarknadsinspektionen blir beredskapsmyndighet inom energisektorn. Vi förväntar oss tydliga förbättringar i samordningen mellan sektorsmyndigheterna genom den föreslagna strukturen. Vi har därför inget att invända mot förslaget.

Vi önskar se kraftfulla satsningar på robust beredskap inom energiförsörjning och kommunikationer. För framtiden skulle man även kunna utreda en renodling av ansvarsområden och roller mellan myndigheterna inom sektorn.

Fyra särskilda beredskapsområden

Branschföreningen delar utredningens bedömning att cybersäkerhet bör vara ett särskilt beredskapsområde. Energibolag har ett tydligt direkt beroende till cybersäkerhet genom den hotbild som kritisk infrastruktur är exponerad för.

Vi har även ett indirekt beroende till skola och förskola genom att vårt kompetens- och resursberoende behöver tryggas med kontinuitet i barnomsorg och skola för yngre åldrar. Beredskapsområdena Psykologiskt försvar och Migration ser vi en rent allmän nytta av.

De särskilda beredskapsområdena är också ett välkommet steg i rätt riktning. Vi har inget att invända mot förslaget. Hur samverkan kring cybersäkerhet utvecklas och nyttan maximeras är ett viktigt utvecklingsområde som vi önskar se betydande satsningar på.

Ansvarstrappan

Som tidigare nämnts förhåller sig ett energibolag till ett stort antal myndigheter. Vi har upplevt ett behov av ökad samordning mellan myndigheter i planeringen kopplat till beredskapsfrågor. Ansvarstrappan i tre steg med alla statliga myndigheters ansvar för sin egen verksamhet, beredskapsmyndigheternas ökade egna beredskapsansvar och ansvar att bidra till beredskapsförmåga hos andra verksamheter inom verksamhetsområdet samt sektorsmyndigheternas ansvar för planering, uppbyggnad av operativ kapacitet, samverkan och föreskriftsrätt under höjd beredskap kan förväntas bidra till ökad tydlighet och samordning. *Vi har inget att invända mot detta.*

Sex civilområden

Att hålla samman länen och att samordna indelningen av civilområden med Försvarsmaktens regioner kan förväntas ge strukturella förutsättningar för samverkan och samordning både inom det civila försvaret och mellan civilt och militärt försvar på regional nivå.

Det bör påpekas att sektorerna i vissa fall också har områdesindelad struktur, som tex elsamverkansområdena inom elförsörjningen. Därför skulle det vara fullt möjligt med viss form av samverkan på regional nivå. Vi uppfattar dock inte att den föreslagna strukturen bidrar till en samordning mellan sektorerna och civilområdena på regional-/civilområdesnivå. Åtminstone inte utan sektorsmyndighetens bistånd på central nivå.

Det kan också påminnas om att energi- och kommunikationsinfrastruktur har geografisk täckning som ofta inte följer kommun-, läns eller civilområdesgränser. Det gör att konsekvenserna av ett avbrott kan inträffa inom ett civilområde, medan ansvaret för verksamheten som kan åtgärda orsaken återfinns i ett annat civilområde.

Utöver detta så vill vi betona att organisationen av civilområden sker på ett sätt som inte leder till dubbelarbete eller överlapp i förhållande till existerande statlig och kommunal organisation och ansvar för civil beredskap.

Civilområdeschef

Civilområdeschefen med sitt samordningskansli har geografiskt områdesansvar, samordningsansvar inom civilområdet, ger planeringsförutsättningar och har föreskriftsrätt gentemot länsstyrelserna. Detta ger möjlighet till stark styrning inom civilområdena.

Det särskilda yttrandet, att det riskerar att skapa ett filter som fördröjer hanteringen, har en relevans i scenarier som både utvecklas snabbt och där den nationella likriktningen har stor betydelse. Vår mening är att detta sannolikt uppvägs av fördelarna med mandat i närhet till händelsen. Det följer dock ansvarsprincipen bättre. Därför stödjer vi utredningens förslag.

MSB:s roll

MSB:s övergripande roll att hålla samman helheten och att tillsammans med Försvarsmakten utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret är tydlig.

Utredningens förslag förtydligar MSB:s roll ytterligare i flera avseenden. Vi har inget att invända mot detta.

Det centrala beredskapsrådet

Genom att civilområdescheferna har direktkontakt med sektorsmyndigheterna i det centrala beredskapsrådet, säkerställs samverkan i planeringsskedet på ett sätt som både ger möjlighet till likriktning och till regional anpassning. *Vi har inget att invända mot detta.*

Vi uppfattar däremot att den operativa rapporteringen och samverkan återstår att utforma.

Ny lag för kommuners och regioners beredskap

För kommunala energibolag har även kommunens roll en påverkan. Utredningens förslag ger en ansvarsförskjutning i planeringsskedet till kommunerna. Kommuner som äger energibolag måste inkludera dessa i RSA-arbetet, medan övriga kommuner som inte äger ett energibolag inte behöver ta denna hänsyn (är nog en självklart underförstått och behöver nog inte stå enligt utredningens förslag.

Vi uppfattar inte fullt ut hur samverkan med sektorerna förväntas ske på kommunal och regional nivå och önska rätt förtydligande här. Det finns även ett behov av att tydliggöra hur förslaget kopplar till Lag (1977:439) om kommunal energiplanering.

Avslutande ord

Energiföretagen Sverige instämmer sammantaget med många av utredningens slutsatser. Viktigt medskick i det fortsatta arbetet är att genomförandet måste också sträva efter att hålla de administrativa kostnaderna nere. Redan idag uppger våra medlemmar att det är många statliga aktörer som vill ha underlag och andra besked om hur man säkerställer den civila beredskapen.

Stockholm som ovan

Åsa Pettersson

vd